

hiši. Pri tem pa ne povprašujmo, koliko bomo dobili za svojo pomoč, ampak skrbimo za skupnost s tem, da pomagamo, da bo kolikor mogoče tudi vsaka brazda sosedove njive zorana in obsejana.

Vstrajajmo torej! Kmečka delavnost in vstrajnost mora letos zmagati. Obdelali bomo naša polja, skrbeli bomo po vseh svojih močeh za kruh armadi in drugim državljanom. Zanašajmo pa se pri tem, da bodo drugi stanovi spoznali, da je kmečki stan glavna podlaga za obstoj države, da je hranilni stan za vse druge stanovalce. Vojska je to pokazala bolj kot čas miru. Gotovi ljudje tega prej niso spoznali ali vsaj niso hoteli priznati. Pričakujemo pa tudi od vlade in države, da se bo zavedala svoje dolžnosti napram kmetu in za njegovo obrambo.

Glede pomanjkanja delavcev bi izrazil željo do naše vlade in do vojaške oblasti. Znano je, da je veliko število uradnikov, trgovcev, tovarniških delavcev, železničarjev in drugih oproščenih od vojaške službe. Ne rečem, da te oprostitve niso opravilne; tudi kot pošteni slovenski kmet ne poznam nevoščljivosti. Samo to želim, da bi se kmete in kmečke delavce upoštevalo v tisti meri kot druge. Nujno potrebno je, da se vsaj v spomladni in jeseni za več mesecev oprostijo od vojaške službe vsaj najpotrebnejši posestniki in kmečki delavci (viničarji itd.). Ali ni kruh, ki ga le-ti pridelujejo, toliko vreden, kot drugi tovarniški izdelki? Veliko večino prošenj navadno politične oblasti zavrnejo, še predno pridejo na mesto, kamor so naslovljene. Naj bi to leto na merodajnih mestih se resno upoštevale razmere in potrebe na deželi in naj bi se v obilnejši meri našim pridnim posestnikom in delavcem podelili daljši spomladni delovni dopusti.

Dopusti za delo.

Kakor izvemo, so vojaška poveljstva dobila od domobranskega ministrstva navodila, po katerih se mora moštvo, ki ni sposobno za službo na bojišču, podeliti za spomladno dobo daljši dopust. Dopusti se bodo v zaledju podelili moštvo v dveh skupinah. Prva skupina gre na dopust s 1. ali 15. marcem, druga pa s 1. ali 15. aprilom. V posebnih, izvanrednih slučajih se baje sme tudi posameznikom, ki so določeni za službo na fronti, podeliti kratek dopust. Seveda mora biti taka prošnja dobro utemeljena. Obične mariborskega okraja so dobile te dni od žetvenega komisarja g. Petrovana posebne tiskovine, ki veljajo kot prošnje za daljše spomladanske dopuste starejšim kmečkim črnovojnikom. Te tiskovine naj gg. župani nemudoma izpolnijo in upošljejo okrajnemu glavarstvu. Posebno važno je, da se vsak razpredlek na tiskovini natančno izpolni, osobito se naj natančno označi vojaški oddelek, pri katerem dotični služijo, in za kateri čas bi se ga potrebovalo doma. Da župani ne bodo koga prezrli, naj se žena ali kak drug član črnovojnike družine potruži k občini in prosí, da se mož, sin ali brat vpiše na polo za dopust.

smem skajšljati, pa že pljunem po sosedovih tleh. A dokler smo vsi zdravi, se res še živi za silo; ali pravo življenje to ni, če moram biti v vednem strahu, kako bomo izhajali potem, če bi nas obiskala neprijeteljica: bolezen. Na večji kmetiji se ob taki priliki lahko proda eno ali drugo živinčce, to ali ono drevo, pa so najpotrebnejši izdatki pokriti, ne da bi človek moral ležati na boben. Naj pa ob koči storim to, če morem! — Ko bi imel veliko kmetijo in bi zapil ves izkupiček od treh prodanih krav, bi morda imel še vedno tri v hlevu. Ali če bi pustil posrebiti sto doraslih smrek, hojk ali drugih dreves, imel bi jih še vedno na tisoče v gozdu. Iz kože sem odgnal samo eno kravico, pa imam že celi pekel na vratu. V blagoslovljenem letu 1908 n. pr. je zrastle na večjih kmetijah obilo sadja, vina in drugih pridelkov. Koliko pa ob moji koči? Ni vredno, da bi omenil. Včasih bi komaj bilo, da bi v steno vtaknil zobe. Revščina, nevolja in sramota se mi od leta do leta okoli kože mota. Res je, da je na veliki kmetiji mnogo dela, skrbi in plačevanja; toda tega dela skrben in razumen kmet ni opravljal zaštonj. Ko minejo največje skrbi in plačevanja, je kmet pod svojo streho gospod, kočar pa berač. Kaj mi pomaga, če lahko domače delo opravi sam, če mi žena le nekoliko dobro gospodinja, ki pa naposled nimam kaj nesti pod nos; ampak čemu so mi pa tri zdrave in za delo dovolj močne hčere v koči! Te hčere zbežijo iz vsake službe, ker jim je redno vsakodnevno delo pretežavno; a jaz bi jim naj skrbel za drugo kravo in jim kupoval lepo obleko. Nikoli več! Boljše je, da ni krave pri koči in da sem sam zapil denarje, kakor da bi še nadalje podpiral lenobo, lišpanje in gizdalinstvo pod

Albanija.

List za listom pada z albanskega drevesa, o katerem so Italijani sanjali, da stoji za nje trdno v albanskih tleh. Pričakoval je lokavi in pohlepni Lah, da mu bodo s tega drevesa lepi in bogati sadovi padali v široko naročje in nikdar dovolj polni žep. A mesto sadov pada listje, list za listom. Kmalu bo to italijansko drevo v Albaniji stalo oskubljeno in ko se bo čisto posušilo, bo vrženo ne v ogenj, marveč — v morje. Po morju beži Lah od Drača. Brez sadov je, brez plena. Še to je moral pustiti, kar je pripeljal s seboj. Bridko za ljudi, ki jim po vseh žilah teče poželjivost. Italijani so bili prepričani, da jim bo Albanija kot zrelo jabolko padlo z drevesa in da bodo z Albanijo vred postali tudi neomejeni gospodarji naše Adrije. A sedaj se vračajo pobiti, kakor gorski lovec brez plena. Za Lovčenom je Drač ena najvažnejših pridobitev zadnje dobe. Italijani so imeli v Draču in okolici z Esadovimi in srbskimi četami v red približno 20.000 mož za obrambo. Močno italijansko in francosko brodogradništvo je stražilo Drač, a tudi to je moralo odkuriti s precejšnjimi izgubami. Italijanske izgube pri Draču so zelo velike. Več kot polovica obrambne armade je ali pobita ali za boj nesposobna. Naše izgube pa so naravnost malenkostne, dasiravno je bilo naše prodiranje proti Draču združeno z velikimi težavami. Naš trud in naše žrtve so bogato poplačane. Lah o svojem porazu pri Draču laže kakor star žid. Laška poročila namreč pravijo, da se je umikanje iz Drača izvršilo v polnem redu že pred tednom in da je bilo umikanje že poprej v italijanskem vojnem načrtu in da Italijani severne in srednje Albanije sploh niso nameravali resno braniti. Lah ni samo hinavec, ampak tudi lažnjivec!

Kaj bo zdaj? Ali se bodo naše zmagovite čete navalile proti jugu na Valono, ki je še edina laška postojanka na izhodnem bregu Adrije, se še danes ne more reči. Mislimo, da sedaj nekaj časa v Albaniji ne bo posebno važnih dogodkov.

Drač avstrijski.

V nedeljo, dne 27. februarja, ob jutranji zori so Avstrijci vkorakali v Drač in razvili v mestu avstrijsko zastavo. Uradno poročilo dne 27. febr. pravi o zavzetju Drača sledeče:

Danes, dne 27. februarja, zjutraj so naše čete zavzele Drač.

Že večeraj je prodrla ena naših kolon v ognju italijanskih ladijskih topov čez severno zemeljsko ožino; tekom dneva je prišla do Portosa, 6 kilometrov severno od Drača. Čete, ki so bile poslani čez južno ožino, so bile v pričetku pri prodiranju ovirane po sovražni ladijski artileriji, vendar se je posrečilo številnim oddelkom brodeč, plavajoč, in na splavih zavzeti zvečer most izhodno od Drača ter vreči tamošnje italijanske zadnje straže. Ob jutranjem svitu je udrleden naših bataljonov v goreče mesto.

Vhod v goreče mesto.

Italijani so se pred vpadom Avstrijcev utaborili na severni in južnoizhodni strani mesta. Na izhod-

ni strani in severozhodni strani se razprostira pred mestom jezero. Italijani so bili prepričani, da Avstrijci ne bodo od te strani prodirali v mesto. A naši so si znali pomagati. Napravili so splave, na katerih se je naš bataljon prepeljal čez jezero in skoraj nepričakovano udri v mesto. Že v soboto, dne 26. febr., je izbruhnil v mestu požar, ki je divjal celo noč. Ke so naši vkorakali v Drač, je bilo nebo nad mestom žareče od ognja; ob enem pa so italijanske ladje z vso silo obstreljevale naše postojanke pred mestom. Italijani so na svojem begu iz Drača mesto še na drugih krajih zažgali.

Italijani pred Dračem hudo poraženi.

Italijani so dobro vedeli, da je Drač za razvoj dogodkov v Albaniji in v Adriji izredno velike važnosti. Zato so zadnji čas napeli svoje sile, da to postojanko obdržijo v svojih rokah. Pa so jo izgubili iz rok. Dne 23. febr. so naše čete izhodno od Bazar-Sjaka vrgle italijansko brigado Savona, ki se prištevata med najboljše italijanske čete, iz njenih glavnih postojank. Istočasno je drug naš oddelek vrgel Italijane z naskokom iz okopov pri kraju Sasso-Bianco, 10 km južnoizhodno od Drača. Italijani in Esadovi vojaki so zbežali za notranji trdnjavski obroč. Drugi dan, dne 24. febr., so bili Italijani zopet potisnjeni dalje proti Draču. Naši topovi so odslej obvladali to mesto in pristanišče. Tako je bil Italijanom beg iz Drača na ladje silno otežkočen. To-ovske krogle in bombe letalcev so jim prizadevale obilo zaprek. Naše prodiranje v Drač je šlo tako naglo naprej, da Italijani niso mogli spraviti vseh važnejših reči na ladje, kar priča velik plen, ki so ga dobili naši v Draču. Esad-paša jo je že nekaj dni pred padcem Drača odkuril na Italijansko. Kakor se poroča, je padlo v bojih za Drač 3000 Italijanov, 7000 do 8000 pa je ranjenih.

Naš plen v Draču.

Italijani so morali v največjem neredu in z veliko naglico zapustiti Drač in se vkrcati na ladje. S seboj niso mogli vzeti veliko kaj. Beg je bil tako silen, da so morali prepustiti našim zmagoslavnim četam veliko množino živih, katere so imeli shranjena v Draču za preskrbo italijanskih in srbskih čet. Vrhutega so naše čete še tudi uplenile v Draču 23 topov, med temi 6 velikih obrežnih topov, 10.000 pušk, veliko artilerijske municije in 17 ladij — jadrnic in parnikov. Italijanski listi opisujejo beg italijanskih čet iz Drača kot mojstersko dovršeni čin, pri čemur pa niti z besedico ne omenjajo velikih izgub, katere so imele njihove čete. Generala Bertozzi, ki je vodil vkrcanje italijanskih in srbskih čet iz Drača na italijanske vojne ladje, slavijo kot novega narodnega junaka. Slaba tolažba!

Drač.

Drač, od Albancev imenovan Durrresi, je ob iadranski obali najvažnejše albansko pomorsko mesto, ki šteje približno 6000 prebivalcev. Mesto je zgrajeno v obliki trikotja in je obdano z visokim napol podrtim zidovjem. 500 let pred Kr. rojstvom je Drač ustanovil Korinčan Taulantier in mu dal ime Epidamnos. Ko je prišla Ilirija in ž njo vred tudi to mesto pod oblast starih Rimljanov, so prekrstili Rimljani mesto

mojo streho. Mera služav pri meni je polna. Moja dekleta morajo v službo, pa mi tako kmalu ne smejo več priti pred oči! Tako se je izjezil stari Karamicelj in imel je deloma prav; kajti na malem posestvu ob koči se navadno ne pridela toliko, da bi zamogla ob tem pošteno živeti poštena rodbina.

Kot tretjo povzročiteljico slabih časov hočejo videti strogi ljudski preroki v gospodični, v oni ljubeznjivi, nežni stvarci, ki se lepo, moderno oblači, črno gleda, drobno gre in se sladko na smeh drži. — "To so pa vendar več kot oni, ki pse režejo, ti neomikani, zarobljeni in odurni preroki, ki šole ne marajo, kočje prezirajo, gospodično pa zasramujejo", se bodo morda oglasile v sveti jezi kake gospodične. "Ali ni to od sile?" "Ne", bi rekel stari Karamicelj, "ker ženska z dežele, če poleti rokavice nosi in po vsej sili hoče biti lepa, je največkrat na dlani slepa. Njej bi komaj bilo, da bi ji kupil očali za na dlan, sicer ti ne vzame koristnega dela v roke. Za mestne gospodične se ne brigam, one na deželi pa so že od strupa! Le-te gospodične zapravljajo zlate ure mladih let s frčkanjem las, z vsakovrstno nepotrebno lišparijo, z ogledovanjem v zrcalu itd. Ker šole ne razumejo ali je nečejo razumeti, preproste kočje in kmečke hiše ne čislajo, so krive, da leze toliko in toliko malih in velikih gospodarstev na nič. Ko bi šole razumele, tedaj pač ne bi stopicale za najmanj štirikrat v letu se menjajočo modo, ki jo narekujejo pretkani židovi v pariškem modnem salonu sebi v prid, drugim pa v veliko škodo. Ti pretkani židovi prav dobro vedo, da bi jim večmilijski dobički kmalu splavali po vodi, če bi jim evropski gizdalini in gizdalinke ne hoteli iti več na lim. Pretkani židovi do-

bro vedo, da bi ljudje lahko nosili nekatere obleke, ki so bile prav drage in iz dobre snovi, po pet, deset, petnajst in več let. Da se pa to ne bi zgodilo, je treba vedno izpreminjati kroj oblek, t. j. delati modo. Z njo se prisilijo gizdalini in gizdalinke da zavzame obleko prejšnjega kroja ter si nakupijo drugo, ki bo postala najpoznejše čez eno leto zopet nemoderna. Kaj za to, če se vzame nova obleka na „puf“, da se le dobi! — In pretkani pariški ali drugomestni žid si za najrazličnejšo izpremembo v prikrojevanju (prirežavanju) snovi za obleko ni v skrbeh. Letos ti še predpiše dolgo, drugo leto kratko suktnjo; enkrat šenjeno čez pas, drugokrat ohlapno, da ti bo visela na hrbtu kot ovčja koža na platu; enkrat s prerezo ob spodnjem koncu zadnjih polje, drugokrat brez te prereze; enkrat s širokim, drugokrat z ozkim ovratnikom; zdaj z eno vrsto in zopet z dvema vrstama velikih, malih, železnih, kostanih ali gumb iz morske pene; zdaj z velikimi, zdaj zopet z malimi žepi ob desni, ob levi strani, tudi brez žepov itd. Glede barve ti pretkani žid lahko zapove, da kupiš letos svetlo, drugo leto bolj temno, tretje leto zelenkasto, četrto, peto itd. leto sivo, kostanjevorjavo ali drugobarvno snov za obleko. Tudi ti lahko zapove kupiti gladko ali na drobno, na široko, po dolgem ali povprek bolj nakrižljano snov. Če rad ubogaš pretkanega žida, te bode isti prav spretno vodil za nos še leta in leta. A slično kot moške in še bolj nori pretkani žid iz Pariza tudi ženske. Tem določi n. pr. letos dolgo, drugo leto kratko jopo, letos s košatimi, prihodnjic s tesnimi rokavi z malimi, velikimi, belimi, črnimi, rujavimi, gladkimi, rožastimi gubami. Jopa sme imeti zaenkrat nizke, drugokrat visoke rame in kot nakit-